



Ideallektoren

Lasse Sonne og Anita Wiklund Norli

Målet med profesjonsutvikling for historieundervisere er å utdanne ideallektoren, en lektor med kompetanser relatert til progresjon innenfor en rekke områder. Det handler om lektorens undervisningspraksis. Det handler om lektorens kompetanse til å forske på egen praksis og drive med utvikling og innovasjon. Det handler om kompetanse i bruk av IKT i undervisningen. Sist, men ikke minst, handler det om lektorens forståelse av rollen som lektor i en politisk kontekst. Med dette forstås evnen til å kunne delta aktivt når det gjelder både policy-implementering og policy-utvikling relatert til egen profesjon som lektor i historie. Dette er en omfattende ambisjon som tar utgangspunkt i en modell for utdanningsområdet utviklet av den danske utdanningsforskeren Søren Ehlers (2012).

Forskning (for utvikling og innovasjon)	Policy
Profesjon	Praksis

Figur 1. Ehlers' modell for utdanningsområdet.

Ehlers' modell peker på at utdanningsfeltet består av fire områder: praksis, profesjon, policy og forskning med utvikling og innovasjon som mål (Ehlers, 2012, 2019). Dette er fire områder som ikke bare fungerer isolert i forhold til hverandre, men som også interagerer i større eller mindre grad alt etter hvor effektivt utdanningsfeltet fungerer.

Utdanningssystemene i Europa er i en omstillingsprosess, og dette øver også innflytelse på norske forhold. Norske forskere har pekt på at norsk utdanningspolitikk er påvirket av

det som skjer i EU og OECD i langt større grad enn tilfellet har vært tidligere (Karseth m. fl. 2013, Møller m. fl. 2013, Skulberg og Moen 2021, Karseth m. fl. 2022).

Man kan spørre seg om begrepet utdanning fortsatt har samme betydning og assosiasjoner som det tradisjonelt har stått for. Diskusjonene rundt utdanning og utdanningspolitikk øker både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, og utdanningspolitikken blir stadig mer kompleks. Endrede samfunnsforhold skaper nye behov for læring og kompetanse, og flere fokusområder påvirker utdanningspolitikken, som økonomi, kommunikasjon, sysselsetting, helse og velferd, forskning og innovasjon. Både offentlige og private utdanningstilbud rekrutterer elever og studenter fra alle aldersgrupper og nye lag av befolkningen. I forrige århundre ble utdanningssystemene i Europa utvidet på alle felt, både høyere utdanning og videregående opplæring. Ikke minst så vi dette innen yrkesfag og voksenopplæring. Trolig vil utdanningssystemene gjennomgå enda flere endringer i de nærmeste tiårene (Ehlers 2012).

Utviklingen gjør det aktuelt å spørre: Hvilke kunnskaper og ferdigheter skal skolen utstyre elevene med, og hvordan skal opplæringen utføres i praksis? Gjennomføringen av utdanningsreformer er ofte langsomme prosesser. Tradisjonene innenfor utdanningsprofesjonen har holdt seg ganske stabile. Utviklingen innen utdanningsfeltet har gjort det aktuelt å forske på og ta utdanningspolitikken opp til vurdering. Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling i Europa (OECD) diskuterer og utvikler relevant praksis og politikk. Flere land er villige til å revurdere utdanningspolitikken sin. I denne sammenhengen er det avgjørende hvordan tilbydere av utdanning tolker, arbeider med og implementerer ny utdanningspolitikk. Særlig viktig er reaksjonene og praksisen blant lærerne, som utøver utdanningspraksisen i en samhandlingstanke.

Ehlers modell visualiserer forholdet mellom de fire områdene praksis, profesjon, policy og forskning og utvikling. Vi mangler evidensbaserte studier som undersøker sammenhengen eller interaksjonen mellom den transnasjonale politikken på makronivå og en etterfølgende revisjon og implementering av praksis og undervisningsmetoder. Modellen er slik utviklet etter Ehlers egne iakttagelser og består av fire bokser. Sett innenfra den enkelte boksen oppfattes de tre andre boksene som svarte. Lærere kjenner sin egen og sine kollegaers praksis. Men fra dette perspektivet er det vanskelig å kjenne til og forstå rasjionali-

teten bak revisjonene innenfor utdanningsprofesjonen. De kan ha begrenset tilgang til resultatene av utdanningsforskningen, og utdanningspolitikken vil da fort oppfattes som ugjennomsiktig eller meningsløs. Fagforeninger er kjent med den aktuelle utviklingen innenfor utdanningsprofesjonen, men de kan ha vanskeligheter med å kjenne til og forstå utviklingen innenfor praksisboksen, policyboksen og forskningsboksen. Nasjonale beslutningstakere som prøver å tolke og forklare strømmen av transnasjonal politikk, mangler sannsynligvis innsikt i tenkningen innenfor i de andre boksene. Og forskere sliter med flernivåanalyser av aktivitetene i alle boksene (Ehlers 2012 og 2019).

Samspillet mellom tenkningen innenfor boksene hadde kanskje bedre kår før implementeringen av Lisboa-strategien. Da var innflytelsen fra transnasjonal politikk begrenset, og den nasjonale, tradisjonelle utdanningspolitikken var velkjent. Sammenlignende studier av utdanning hadde lav prioritet i de fleste europeiske land. Praksis i undervisning hadde ofte en ovenfra-ned-tilnærming, og utviklingen av utdanningsprofesjonen var dypt forankret i tradisjoner innen fagforeningene og pedagogforeningene. Beslutningstakerne bygger ikke lenger på læreres eller fagforeningers argumentasjon, men på forskere som produserer komparative studier basert på empiriske beviser. Nyere empiriske studier som PISA, PIRLS og TIMMS kan også virke forstyrrende; lærere kan oppleve nasjonale test-systemer som en trussel mot sin praksis (Ehlers 2012 og 2019).

Vi kan se konturene av et paradigmeskifte der utdannings- og opplæringssystemene før eller siden vil inkludere politiske verktøy som livslang læring og mobilitet, og at relevansen av nasjonale læreplaner reduseres. Paradigmet for nasjonal politikk og praksis vil skifte fra å tenke i utdanning til å tenke i læring. Dette kan illustreres med en modell:

Figur 2. Fra input- til output-orientert læring

	INPUT	PROCESS	PRODUCT
OLD	<i>curricula</i>	<i>teaching</i>	<i>processesexams</i>
NEW	<i>problemslearning</i>	<i>processeslearning</i>	<i>outcomes</i>

Kilde: Ehlers, 2012, s. 107

Modellen kan først leses fra venstre mot høyre: 1) Læreplaner er utgangspunktet, 2) undervisning utføres av lærere og 3) eksamen basert på vurderinger gjort av lærere. Praksisen er lærersentrert og læreplanene er knyttet til visse godt beskrevne akademiske disipliner. Denne gamle planleggingsgangen er hovedsakelig basert på en ovenfra-og-ned-tilnærming: Læreplanene forhandles fram av nasjonale beslutningstakere (meso-nivå), implementeres av tilbydere (mikronivå), og undervises av lærere (interaksjonsnivå).

Den nye planleggingsmodellen er hovedsakelig basert på en nedenfra-og-opp-tilnærming, og modellen kan nå leses fra høyre mot venstre: 1) Læringsutbytte, inkludert beskrivelser av hva elevene forventes å vite, forstå og gjøre i en viss kontekst, 2) elevenes arbeid, der de blir gjort ansvarlige for sine egne læringsprosesser med lærere som tilretteleggere, 3) identifisering av et problem i samfunnet som motiverer elever. I denne modellen kan selvstyrte elever eventuelt jobbe tverrfaglig.

Vi kan kort si at den gamle planmodellen er knyttet til tilbudet av spesifikke lærebøker mens den nye planleggingsmodellen er knyttet til etterspørselen etter et spesifikt læringsutbytte.

Omstrukturering av lektorutdanningen i historie ved USN

Vårt oppdrag er å utdanne historielektorer, altså fremtidens historieundervisere, og med det for øye har vi utviklet tre profesjonsemner i vårt lektorprogram ved USN. De utgjør samlet 45 studiepoeng og er planlagt som en rød tråd med tydelig progresjon gjennom studiet. I arbeidet med å utvikle de nye emnene ble det, i tillegg til Ehlers' modell for utdannelsesområdet, tatt utgangspunkt i en rekke nasjonale og internasjonale dokumenter og standarder.

De tre undervisningsemnene har følgende emnenavn, som gjenspeiler innhold og fokusområder i emnene:

- Profesjonsemne 1: Læringsverktøy og læringsstrategier med fokus på fag 1
- Profesjonsemne 2: Lektorens faglighet i et ungdomsperspektiv og relatert til voksnes læring

- Profesjonsemne 3: Lektorens forsknings- og innovasjonskompetanse relatert til nasjonale og transnasjonale strategier

Det tredje og siste profesjonsemnet er plassert inn på masternivå.

Naturlig nok var utgangspunktet for utviklingen av de nye emnene i første omgang nasjonale dokumenter, som Opplæringsloven, Forskrift om rammeplan for lektorutdanning trinn 8-13 (2013) og Nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13 (2017). I tillegg ble Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring brukt som styringsdokument (2011).

Parallelt med utviklingen av våre nye profesjonsemner pågikk en evaluering av alle lektorutdanninger i Norge, organisert av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Utvikling og implementering av de nye profesjonsemner ved USN ble i den forbindelse drøftet med evalueringsgruppen som var nedsatt av NOKUT for å evaluere lektorutdanningen ved USN.

I løpet av utviklingen av de nye profesjonsemnene ble fagfornyelsen (LK20) (2020) igangsatt med nye læreplaner, inkludert nye planer for undervisningen i samfunnsfag ved ungdomsskolene og historie på vg2 og vg3 i videregående skole. De nye læreplanene var resultatet av et lengere utviklingsarbeid nasjonalt som inkluderte NOU-ene Elevenes læring i fremtidens skole, Et kunnskapsgrunnlag (Ludvigsenutvalget 2014) og Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser (2015). En grundig analyse den nye læreplanen, LK2020, ble lagt til grunn ved utvikling av profesjonsemnene ved USN (Prof. 1, 2, 3, 2022). I den forbindelse ble det tatt hensyn til de sentrale bakgrunnsdokumentene for de nye læreplanene: opplæringsloven, verdigrunnlaget for opplæringen, de tverrfaglige temaene, kjerneelementer og grunnleggende ferdigheter.

I tillegg til de nasjonale dokumentene har en rekke internasjonale føringer utviklet av transnasjonale organisasjoner påvirket arbeidet med LK20. Disse er eksempelvis FNs mål for bærekraftig utvikling, EUs strategi med nøkkelkompetanser for livslang læring, de amerikanske utviklede *21st century skills*, i tillegg til dokumenter som handler om myke ferdigheter, individuell utvikling, team-utvikling og utvikling av organisasjonsutvikling. Disse er beskrevet av Sonne (2022). En del av disse, og da særlig deres relasjon til LK20, er i tillegg

analysert i Sonne & Salvesen (2020). Et av de seneste eksempler på en strategi for kompetanseutvikling, utviklet av en transnasjonal organisasjon, er OECDs læringskompass med fokus på transformativ kompetanser (OECD, 2022).

For å møte forventningen om at nyutdannede lektorer som skal ut og undervise, har god kunnskap om viktige pågående skolerelevante utviklingsprosesser, og på bakgrunn av retningslinjene beskrevet over, har vi utviklet en progresjons- og integrasjonsmodell for lektorstudentenes faglige og profesjonelle utvikling gjennom de første fire årene i studieløpet. Dette fører fram mot å skrive masteroppgave i det femte studieåret. Slik vil lektorprogrammet utgjøre et femårig løp inkludert masteroppgaven.

I tillegg har vi hatt en visjon om å utarbeide et studieløp som i størst mulig grad utnytter synergieffektene av å kombinere pedagogikk og didaktikk i tverrfaglige profesjonsemner og gjøre disse emnene mest mulig praksisorienterte. Å styrke samspillet mellom pedagogikk og fagdidaktikk vil styrke disiplinfagenes skolerelevans, og det ligger et stort potensial i å knytte undervisningen i profesjonsfagene tettere opp mot erfaringene og refleksjonen studentene gjør i praksisfeltet. Studenter er generelt mer fornøyde med læringsutbytte og erfaringer fra praksisperiodene enn med utbytte og erfaringer fra undervisning ved utdanningsinstitusjonene (Studiebarometeret 2019). Praksis som læringsarena har tre formål: kunnskap, sosialisering og rekruttering (Helseth m.fl. 2019). Det er den praktiske treningen som i krysningpunktet mellom teori og praksis skal danne et kunnskapsnivå for studenten. Å bli kjent med en profesjon eller et yrkesfelt handler om å bli sosialisert inn i feltet. I praksis kommer studentene i kontakt med potensielle arbeidsgivere og kan bli rekruttert inn i arbeidslivet. Praksis utgjør en læringsarena der studentene får erfare en autentisitet som ikke kan oppleves på campus. Deres profesjonsspesifikke ferdigheter blir utfordret og utviklet og kan knyttes til teori i fagene (Meld. St. 16, 2020–2021)

I tillegg til progresjon i undervisningsfagene 1 og 2, vil vi prioritere å gi følgende temaområder tydelig progresjon gjennom studieløpet:

- Progresjonsområde 1. Praksis
- Progresjonsområde 2. IKT

- Progresjonsområde 3. Forskning, utvikling og innovasjon
- Progresjonsområde 4. Policy-implementering og policy-utvikling

Disse gjennomgående temaområdene er selvfølgelig ikke tilfeldig valgt. Det er tematikk som ligger i kjernen av lektorprofesjonen. Praksisperiodene gjennom studieløpet representerer en læringsarena som av studentene oppleves som den mest autentiske der læring foregår gjennom aktivitet. Praksis vil planlegges tett opp mot undervisningen i profesjons-
emnene og studentenes arbeid med praksisrelevante temaer i diskusjonsgrupper. Undervisere fra ungdomskoler og videregående skoler vil trekkes inn i undervisning på campus og trekke studentene inn i undervisningsplanlegging på kort og lang sikt.

Unge mennesker har mye erfaring med å bruke digitale hjelpemidler i sin egen skolegang. Å planlegge og bruke IKT inn i undervisningsopplegg, vil kreve en grundig oversikt over mulighetene som ligger i å gjøre bruk av digitale ressurser som undervisere. Studentene trenger å opparbeide solid generell IKT-kompetanse for å kunne utnytte digital teknologi i fagdidaktisk sammenheng for å fremme læring.

De to siste temaområdene, å gjøre studentene aktive i forskning, utvikling og innovasjon og hjelpe dem å opparbeide kjennskap til og forståelse for policy-utvikling og -implementering, skal sette studentene i stand til å utøve lektoryrket i den krevende virkeligheten som vil være resultatet av samfunnsutviklingen beskrevet ovenfor.

På bakgrunn av dette er det utviklet faglig innhold, tematikk, vurderingsformer og læringsutbytter for de tre emnene med utgangspunkt i Prøitz (2016). Målet med emnene er å sette søkelys på studentens læring framfor på lærerens undervisning, å sikre studentens rettigheter gjennom åpenhet om mål og kriterier for vurdering, samt å anerkjenne studentens individuelle behov. Det blir lagt særlig vekt på systematisk vurdering og på å framheve kriteriebasert fremfor normbasert vurdering. Motivet var å gjøre mål og forventninger til læringsprosessen tydelige for studenten. Arbeidet med innhold, temaer og læringsutbytter hadde dessuten som klar målsetting å forenkle kvalitetssikring og fremme gjennomsiktighet og åpenhet.

Profesjonsemne 1

Det første emnet fikk emnenavnet: Læringsverktøy og læringsstrategier med fokus på fag 1. Den engelske tittelen er *Profession course 1: Learning tools and learning strategies with a focus on subject 1*. Dette emnet utgjør 15 studiepoeng.

Det faglige innholdet i emnet beskrives som følger: Emnet er profesjonsorientert og er rettet mot å lede lærings-, - og vurderingsaktiviteter med fokus på elever i ungdomsskole og videregående skole. Det innpasser pedagogikk, fagdidaktikk og praksis på en slik måte at pedagogikken bygger opp under fagdidaktikken. Emnet skal støtte opp om studentenes praksis og sette dem i stand til å beskrive og drøfte erfaringer fra praksisfeltet.

Emnet er strukturert rundt fem temaområder: 1) Undervisning og klasseledelse, 2) Læring og vurdering, 3) Praktisk kunnskap om undervisning i fag 1 og tverrfaglig undervisning, 4) IKT i undervisningen i fag 1 og i tverrfaglig undervisning, og 5) Kjennskap til gjeldende læreplan.

Emnet gir praktisk og teoretisk forståelse av undervisning, ulike læringsperspektiv, klasseledelse og vurderingsformer i ungdomsskole og videregående skole. Emnet legger vekt på å gi erfaringer, metodisk verktøy og teoretisk kunnskap for å kunne planlegge, gjennomføre og vurdere ungdommers og voksnes læringsprosesser. I tilknytning til emnet vil det være praksis på en ungdomsskole eller videregående skole i tett samarbeid mellom praksisskolen og lektorutdanningen.

Emnet gir i tillegg kompetanse og praktisk verktøy til å undervise i fag 1 i en tverrfaglig sammenheng. Det legges vekt på kompetanse og trening i bruk av IKT i både fag 1 og i en tverrfaglig sammenheng. Arbeid med relevante og gjeldende læreplaner inngår som en integrert del av undervisningen.

Studentene har praksis i ungdomsskolen eller i voksenopplæring med undervisning etter ungdomsskolens læreplaner. Praksisen gir studentene erfaring med å undervise voksne mennesker med norsk som andrespråk.

Læringsutbyttene innen *kunnskap* for det første emnet vektlegger forskning på både ungdoms og voksnes læring og ungdoms og voksnes læringsmiljøer, inkludert ungdommers og voksnes læring ved bruk av digitale verktøy og digitale ressurser. Studentene skal få kunnskap om ulike perspektiver på læring, læringsutbytter og vurderingspraksiser,

og om gjeldende relevante læreplaner. Det legges vekt på undervisning i fag 1 og tverrfaglig undervisning. I det første profesjonsemnet skal det jobbes med fagsamtaler som eksempel på lærings og vurderingsaktivitet.

Under ferdigheter presiseres det at studenten etter profesjonsemne 1 skal kunne planlegge og gjennomføre undervisning av ungdommer og voksne i ulike læringsmiljøer og få erfaring med å prøve ut og lede ungdommers og voksnes læring i teknologitette klasserom. I samspill med kunnskapsutbyttene skal studentene øves i å lese, tolke og operasjonalisere læringsutbytter og vurderingspraksiser de finner beskrevet i læreplanene. Et konkret ferdighetsmål er å planlegge, gjennomføre og evaluere deltagelse i en fagsamtale.

Observasjonspraksis er lagt inn i den første praksisperioden, og studentene skal observere, tolke og begrunne profesjonsutøvelsen ut fra ulike perspektiv på læring.

Under generell kompetanse er det lagt vekt på refleksjon og kommunikasjon rundt temaene for læringsutbyttene under kunnskap og ferdigheter. Dessuten skal studentene analysere egen praksis og ta i bruk sentrale begreper for å vurdere egen lektorfaglighet.

Som det framgår, er målet med profesjonsemne 1 å forberede studenten til å kunne håndtere grunnleggende elementer i forbindelse med å undervise i historie. Vurderingsformen er prosesseksamen med en avsluttende muntlig eksamen (Prof. 1, 2022).

Profesjonsemne 2

Det andre emnet har emnenavnet: Lektorens faglighet i et ungdomsperspektiv og relatert til voksnes læring. Og på engelsk er tittelen: *Profession course 2: The lecturer's professionalism in a youth perspective and related to adult learning*. Som det første emnet gir dette emnet også 15 studiepoeng.

Emnet er profesjonsorientert og er rettet mot å lede lærings, - og vurderingsaktiviteter for elever i ungdomsskole og videregående skole. Som for det første emnet skal pedagogikk, fagdidaktikk og praksis integreres på en slik måte at pedagogikken bygger opp under fagdidaktikken. Emnet skal støtte opp om studentenes praksis og sette dem i stand til å beskrive og drøfte erfaringer fra praksisfeltet.

Emnet er organisert omkring seks temaområder: 1) Lektorens faglighet relatert til ungdomsliv og ungdommers læringsmiljø, 2) Lektorens faglighet relatert til voksenliv og

voksnes læring, 3) Skolens samfunnsoppdrag, 4) Differensierte undervisningsmetoder i fag 1 og i tverrfaglig undervisning, 5) Læreplaner og relevante policy-dokumenter og 6) Forskning på egen profesjon.

Studentene skal øves opp til å observere og reflektere over lektorens faglighet fra ulike perspektiv med et særlig fokus på ungdommers erfaringer, utfordringer og læring. I tillegg skal studentene øves opp til å observere og reflektere over lektorens faglighet fra ulike perspektiv med søkelys på voksnes liv, voksnes erfaringer og utfordringer relatert til læring. I tilknytning til emnet er det praksis på en ungdomsskole, videregående skole eller voksenopplæring med tett samarbeid mellom praksisskolene og lektorutdanningen.

Emnet gir i tillegg kompetanse i å anvende differensierte undervisningsmetoder og praktiske verktøy for å undervise i fag 1 og i en tverrfaglig sammenheng. Undervisning i læreplaner og relevante policy-dokumenter inngår som en del av undervisningen. Kompetanse og trening i å anvende IKT i både fag 1 og i en tverrfaglig tilgang inngår som en del av emnet. Kunnskap om å kunne forske på egen profesjon relatert til fag 1 og i en tverrfaglig sammenheng er også omfattet av emnet.

Studentene skal ved avsluttet emne ha læringsutbytter definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, og som bygger på kunnskap og ferdigheter fra undervisningen i emne 1. De skal blant annet ha kunnskap om skolens samfunnsmandat, ulike aspekter ved lektorens faglighet og hva slags rammer lektorer arbeider innenfor, samt sentrale begreper av relevans for profesjonsfaget. Dette innebærer også differensierte undervisningsmetoder i fag 1 og tverrfaglig undervisning med IKT inkludert. Studentene skal dessuten kunne demonstrere kunnskap om læreplaner, relevante policy-dokumenter og hvordan de kan forske på egen profesjon.

Ferdighetskravene i emnet legger vekt på studentenes evne til å drøfte og reflektere. De forventes å kunne drøfte sentrale profesjonsfaglige problemstillinger og orientere seg i, analysere og stille seg kritisk til informasjonskilder og vitenskapelige teorier relatert til profesjonsfaget. De skal få øve seg i å planlegge og gjennomføre undervisning i fag 1 og tverrfaglig med differensierte undervisningsmetoder og med IKT inkludert, basert på relevante læreplaner og policy-dokumenter. De skal få mulighet til å reflektere over lektorens faglighet på bakgrunn av praktisk handling, faglitteratur og sentrale styringsdokumenter

knyttet til ungdomsskole og videregående skole og bruke dette til å forske på egen profesjonsutøving.

Under generell kompetanse settes det søkelys på studentenes evne til refleksjon og formidling. De skal ha innsikt i relevante etiske problemstillinger de kan oppleve i utøvelsen av lektoryrket og kunne reflektere over holdninger og verdier relatert til skolens samfunnsoppdrag. Studentene skal også reflektere over nytten av å forske på egen profesjon.

Sentralt i dette emnet står målet om å forberede studentenes faglighet i arbeidet med undervisning av både ungdommer og voksne. I tillegg blir det lagt vekt på å utvikle studentenes evner til å arbeide med differensierte undervisningsmetoder og tverrfaglig undervisning. Det er vektlagt at studentene skal kunne arbeide med læreplaner og andre relevante policy-dokumenter som angår profesjonen som lektor i historie. Å introdusere studentene til hva det betyr å forske på egen profesjon er viktig for å sikre at profesjonen ikke skal være stillestående. Den skal være dynamisk, i evig utvikling. Skolens samfunnsoppdrag er spesielt relevant i denne sammenhengen.

Vurderingsmetoden er, som i det første emnet, utviklet som en prosesseksamen, men i dette emnet med en skriftlig eksamen til slutt (Prof. 2, 2022).

Profesjonsemne 3

Det tredje og siste profesjonsemnet har benevnelsen: Lektorens forsknings- og innovasjonskompetanse relatert til nasjonale og transnasjonale strategier. Det engelske navnet er: *Profession course 3: The lecturer's research and innovation competence related to national and transnational strategies*. Som for emne 1 og 2 gir emne 3 også 15 studiepoeng. Det faglige innholdet er beskrevet på følgende måte: Emnet er profesjonsorientert og rettet mot å lede lærings-, - og vurderingsaktiviteter for elever i ungdomsskole og videregående skole. Som for de to foregående emnene skal pedagogikk, fagdidaktikk og praksis samkjøres på en slik måte at pedagogikken bygger opp under fagdidaktikken. Emnet skal støtte opp om studentenes praksis og sette dem i stand til å beskrive og drøfte erfaringer fra praksisfeltet. Emnet bygger på profesjonsemne 1 og 2. Til sammen skal de tre emnene bidra til at studentene ved profesjonsutdanningens slutt har teoretisk og praktisk forståelse av undervisning, læring, faglig utvikling og klasse- og læringsledelse av ungdommer og

voksne. Det settes søkelys på kunnskap om læring, undervisning og vurdering på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Profesjonsemne 3 gir mer inngående kunnskap om ungdommers og voksnes deltagelse i formelle og uformelle læringskontekster med særlig tanke på bruk av digitale ressurser. Emnet gir praktisk og teoretisk forståelse av undervisning, ulike læringsperspektiver, klasseledelse og vurderingsformer for ungdommer og voksne i ungdomsskole og videregående skole.

Emnet legger vekt på å gi erfaringer i å utvikle metodiske verktøy og teoretisk kunnskap for å kunne planlegge, gjennomføre og vurdere ungdommers og voksnes læringsprosesser. I tilknytning til emnet er det praksis på en ungdomsskole, videregående skole eller i voksenopplæring i tett samarbeid mellom praksisskolene og lektorutdanningen.

Emnet gir i tillegg avansert kompetanse i å anvende differensierte metoder og praktisk verktøy til å undervise i fag 1 og inkludere tverrfaglighet. I emnet inngår undervisning i relevante nasjonale og transnasjonale policy-strategier relatert til fag 1 og tverrfaglig undervisning. Emnet gir en grundig innsikt i å arbeide med forskning, utvikling og innovasjon relatert til undervisning i fag 1 i et tverrfaglig perspektiv. Kompetanser i utvikling og bruk av digitale ressurser står sentralt i forskningen.

Det tredje profesjonsemnet er strukturert rundt følgende tre temaområder: 1) Avanserte, differensierte undervisningsmetoder i fag 1 og tverrfaglig undervisning, 2) Nasjonale og transnasjonale policy-strategier relatert til utdanning og læring, og 3) Forskning, utvikling og innovasjon relatert til fag 1 og tverrfaglig undervisning.

Etter endt undervisning i emnet skal studenten ha kunnskap om forskning på ungdom og voksne, hvordan de lever og lærer. De skal ha kunnskap om ungdommers og voksnes læring på tvers av fag med bruk av digitale verktøy og digitale ressurser. De skal kunne bruke avanserte differensierte undervisningsmetoder for unge og voksne og ha god kjennskap til nasjonale og transnasjonale policy-strategier. De skal ha kunnskap om relevant forskning, utvikling og innovasjon i både disiplin- og profesjonsfagene.

Studentene skal kunne lede ungdommers, unge voksnes og voksnes læring i teknologitette klasserom. De skal kunne lese, tolke og operasjonalisere læreplandokumenters læringsutbytter og vurderingspraksiser- og planlegge, gjennomføre og produsere en digital læringsressurs. Det betyr at de skal kunne utvikle og anvende avanserte differensierte un-

dervisningsmetoder og bruke nasjonale og transnasjonale policy-strategier aktivt i utvikling av undervisningen. I tillegg skal de være i stand til å arbeide med forskning, utvikling og innovasjon, blant annet ved å anvende IKT.

Som generell kompetanse skal studentene ha fått oppøvet sin kompetanse i å reflektere over ulike perspektiv på læring og vurderingsformer med digitale ressurser, reflektere over forskning på og forståelse av læring og læringsmiljøer for unge- og voksne. Videre skal de kunne beskrive hvordan de reflekterer over holdninger og verdier som nasjonale og transnasjonale policy-strategier er bygget på og holdninger og verdier relatert til forskning, utvikling og innovasjon. De skal kunne analysere og ta i bruk sentrale vitenskapsteoretiske begreper for å vurdere egne digitale produkter.

Emne 3 fortsetter studentens utvikling med tanke på å mestre avanserte, differensierte undervisningsmetoder i historie og tverrfaglig undervisning. I tillegg legges det stor vekt på å kunne forstå og anvende nasjonale og transnasjonale policy-strategier gjeldende for utdanning og læring. Målet er at den framtidige lektor skal kunne forstå seg selv, både i en implementerings- og en formuleringsammenheng og bidra aktivt i flere faglige sammenhenger. I tillegg er målet at studenten skal utvikle kompetanser med hensyn til forskning, utvikling og innovasjon relatert til fag 1 og tverrfaglig undervisning. Dette for å bli en framtidig dynamisk lektor som mestrer å utvikle både seg selv og sin profesjon.

Vurderingsmetoden er en prosesseksamen med en avsluttende muntlig eksamen (Prof. 3, 2022).

Konklusjon

Utviklingen av et nytt profesjonsfag for lektorutdanningen i historie ved USN har vært ambisiøst og omfatter på nåværende tidspunkt 45 studiepoeng. Det er ønske om å utvide til 60 studiepoeng i framtiden hvis didaktikk i fag 2 også kan bli omdannet til et profesjonsemne. Som det er nå, går de tre profesjonsemnene over fem semestre fra studieår 1 til studieår 4. Ved å integrere didaktikk, pedagogikk og praksis, og ved å samarbeide tett med både historiefaget og fag 2 (som på nåværende tidspunkt er engelsk og norsk) sikres både integrasjon og progresjon i studentens utvikling mot å bli den idealektoren som vi ønsker å utvikle ved USN.

Arbeidet er imidlertid langt fra avsluttet. Først må de tre profesjonsemnene settes i gang og gjennomføres med alle praktiske utfordringer som et nytt tiltak som dette forutsetter. Dernest skal emnene evalueres med henblikk på å konstatere om de fungerer etter hensikten. Dernest gjennomføres justeringer for at emnene skal fungere best mulig.

Referanser

- Ehlers, S. (2012). Learning outcomes. *A study of policy tools provided by the EU*. I *Uzdanica Journal of Language, Litterature and Education*, University of Kragujevac. God. 9. Br. 1. 101-112
- Ehlers, S. (2019). The Rise of a Learning Regime in Europe. Transnational Policy Terms Mapped and Discussed. I Tine Fristrup (ed.). *Socially Engaged Practices in Museums and Archives. Fornvårdaren 38*. Östersund. Jamtli Publishing. 17-68.
- Forskrift om rammeplan for lektorutdanning trinn 8-13. (2013). <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-03-18-288>. Besøkt 2022-11-09.
- Framtidens skole. (2015). NOU 2015:8. Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser. Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 21. juni 2013. Avgitt til Kunnskapsdepartementet 15. juni 2015. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-8/id2417001/>. Besøkt 2022-11-09.
- Helseth, I.A., Lid, S.E., Kristiansen, E., Fetscher, E., Karlsen, H. J., Skeidsvoll, K. J. og Wiggen, K. S. (2019): Kvalitet i praksis – utfordringer og muligheter. NOKUT-rapport 16/2019. Oslo: NOKUT.
- Karseth, B. og Sivesind, K. (2009). *Læreplanstudier – perspektiver og posisjoner*. I Dale, E. (red.) «Læreplan i et forskningsperspektiv». Universitetsforlaget.
- Karseth, B., Møller, J. og Aasen, P. (2013). *Opptakten*. I Karseth, B., Møller, J. og Aasen, P. (red.). Reformtakter. Om fornyelse og stabilitet i grunnopplæringen. Universitetsforlaget.
- Karseth, B., Kvamme, O. A og Ottesen, E. (2022): *Fra politiske intensjoner til nytt læreplanverk: Prosesser, rammer og sammenhenger*, Sluttrapport fra arbeidspakke 1 EVA2020, Universitetet i Oslo https://www.uv.uio.no/forskning/prosjekter/fagfornyelsen-evaluering/aktuelle-saker/rapport-4_eva2020_290622.pdf.

- Ludvigsensutvalget. (2014). NOU 2014:7. Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag. Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 21. juni 2013. Avgitt til Kunnskapsdepartementet 3. september 2014. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-7/id766593/>. Besøkt 2022-11-09.
- Meld. St. 16 (2020–2021) Utdanning for omstilling— Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning. <https://www.regjeringen.no/contentassets/96e28f2c72f64844843597e104dc23bc/no/pdfs/stm202020210016000dddpdfs.pdf>. Besøkt 16.11.2022.
- Møller, J., Prøitz, T., Rye, E. og Aasen, P. (2013). *Kunnskapsløftet som styringsreform. Om fornyelse og stabilitet i grunnopplæringen*. I Karseth, B., Møller, J. og Aasen, P. (red.). Reformtakter. Om fornyelse og stabilitet i grunnopplæringen, Universitetsforlaget.
- Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. (2011). Fastsett av Kunnskapsdepartementet 15. desember 2011. Oppdatert april 2014. https://www.nokut.no/siteassets/nkr/250414_nasjonalt_kvalifikasjonsrammeverk_for_livslang_laring_nkr.pdf. Besøkt 2022-11-09.
- Nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13. (2017). https://www.uhr.no/_f/p1/i4d4335f1-1715-4f6e-ab44-0dca372d7488/lektorutdanning_8_13_vedtatt_13_11_2017.pdf. Besøkt 2022-11-09.
- NOKUT. (2022). Rapport. 15/2022. Sluttrapport fra evalueringen av lektorutdanning for trinn 8–13. https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2022/sluttrapport-fra-nokuts-evaluering-av-lektorutdanning-for-trinn-813_15-2022.pdf. Besøkt 2022-11-09.
- Fagfornyelsen. (2022). Utdanningsdirektoratet. Nye læreplaner ble tatt i bruk fra 2020. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/>. Besøkt 2022-11-09.
- OECD. (2022). OECD Learning Compass 2030. <https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/learning-compass-2030/>. Besøkt 2022-11-09.
- Prof. 1. (2022). Emneplan for Profesjonsemne 1: Læringsverktøy og læringsstrategier med fokus på fag 1. Universitetet i Sørøst-Norge. https://www.usn.no/studier/studie-og-emneplaner/#/emne/PROF1001_1_2022_V%C3%85R. Besøkt 2022-11-09.

- Prof. 2. (2022). Emneplan for Profesjonsemne 2: Lektorens faglighet i et ungdomsperspektiv og relatert til voksnes læring. Universitetet i Sørøst-Norge. https://www.usn.no/studier/studie-og-emneplaner/#/emne/PROF3000_1_2022_H%C3%98ST. Besøkt 2022-11-09.
- Prof. 3. (2022). Emneplan for Profesjonsemne 3: Lektorens forsknings- og innovasjonskompetanse relatert til nasjonale og transnasjonale strategier. Universitetet i Sørøst-
https://www.usn.no/studier/studie-og-emneplaner/#/emne/PROF4000_1_2022_H%C3%98ST. Besøkt 2022-11-09.
- Prøitz, T. S. (2016). Læringsutbytte. Universitetsforlaget.
- Rådet 2018. Den Europæiske Unions Tidende. Rådets Henstilling af 22. maj 2018 om nøg-
lekompetencer for livslang læring (EØS-relevant tekst). (2018/C 189/01). Hentet 21.
september 2021 fra [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN).
- Skulberg, H. og Moen, A. K. (2021): Internasjonal innflytelse på norsk fag- og yrkesopp-
læring? Temanotat 2/2021, Utdanningsforbundet: Oslo <https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/publikasjoner/2021/internasjonalt-innflytelse-pa-norsk-fag-og-yrkesopp-larling/>
- Sonne, L. (2022). Lærende frivillige på museer og en ny profession i frivillighetsledelse med fokus på utvikling af en relevant kulturarvspædagogik. Eksempler på et nyt paradigma i et europeisk perspektiv. I Tine Fristrup (red.). Nordic Figurations of Volunteering. Fornvårdaren 41. Jamtli Publishing. S. 85-112.
- Sonne, L. & Salvesen, G. S. 2020. Creating and Implementing Space between Museums and Schools. The New Core Curriculum in Norway and the Escape Box. I Tine Fristrup (red.). Museums and Education in the North. Fornvårdaren 39. Jamtli Publishing. s. 179-201.